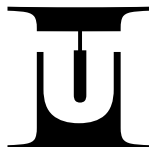
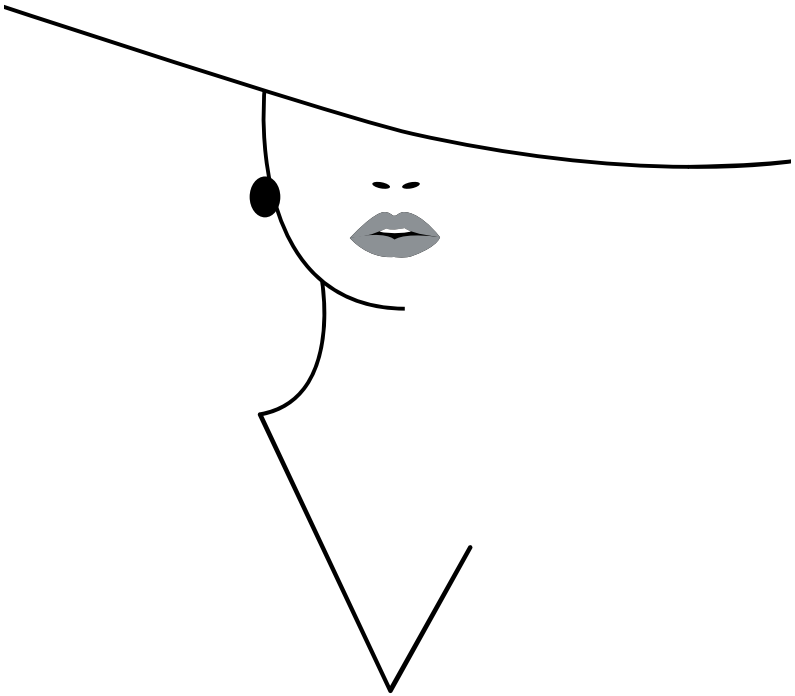

GÊNANT

ROOS VERLINDEN

ISKANDER
UITGEVERS

Deel 1

1

Dit is gênant. Wat me is overkomen in de aula, is zo ontzettend gênant. Dat gevoel moet weg, verdwenen zijn, helemaal verdwenen zijn, voordat het een obsessie wordt. Het is beschamend voor iemand van onbesproken gedrag zoals ik. Ik, Els de Vries, inmiddels zes jaar weduwe, in het onderwijs gezeten, altijd modern geweest, met mijn tijd meegegaan, zelfstandig beslissingen genomen, weloverwogen keuzes gemaakt. En nu dit. Wat die man bij me heeft losgemaakt is gewoon idioot.

Nu niet om de hete brij heen draaien, meteen duidelijk zijn. Eergisteren ging daar, in die aula, mijn lichaam van het ene op het andere moment verliefd doen. Mijn lichaam, met nadruk. Niet mijn geest. Ik taal niet naar een man, druk als ik het heb met nuttige, belangrijke besognes die mijn leven vullen.

Natuurlijk weet ik hoe het in elkaar zit. Ik ben niet achterlijk. Ik heb niet onder een steen geleefd maar de jaren van vrouwenemancipatie en feminisme meegemaakt. De ontwikkeling van de clitoris als ondergeschoven kindje naar volwassen lustorgaan dat te vergelijken valt met het topje van de ijsberg, maar o lala, wat er allemaal onder water zit, is me genoegzaam bekend. Ik ken de nomenclatuur, de fatsoenlijke woorden dus, al zal ik ze niet in de mond nemen.

Het doet me allemaal niets, het deed me allemaal weinig en ik heb geen moment gevonden dat dat afwijkend was. De ene mens

heeft een sterker libido of er meer last van dan de ander. Daarom is deze hele affaire me wezensvreemd.

Ik ken dit soort opwellingen niet. Is het een ontsporing van mijn hormoonhuishouding? En waarom gebeurde dit door die ene man en overvalt het me telkens zodra zijn beeld me voor ogen komt? Waarom prikkelen, om dat woord maar te gebruiken, andere mannen me niet? Noch vrouwen, om dat meteen maar duidelijk te stellen. Zijn het stuip trekkingen van vrouwelijke hormonen? Ach, waarom niet, zoveel jaar na de overgang. Toen ik zo'n beetje dertien was begon ik ook zomaar uit het niets over jongens te dromen. Zwijmelde ik met vriendinnen over brede schouders en smachtende ogen. Zag ik mezelf romantisch glimlachen omdat hij mij al heel lang wilde.

Nogmaals, ik ben een keurige mevrouw van zevenenzestig die hoogstens te vaak zondigt met lekker vers en gezond eten, de basis van de kooklessen die ik als vrijwilliger bij ons in het buurthuis geef.

Die man zat aan de andere kant van het gangpad. Schuin voor me. Hij was niet, zoals ik, gedwongen om naar de kist met de belachelijk groot opgeblazen portretfoto, de zee van orchideeën en de rouwkransen met pathetische linten te kijken.

Hij trok zijn sjaal dicht om zijn hals toen ik de kraag van mijn mantel opzette, het tochtte. Hij leek aandachtig naar de reeks sprekers te luisteren. Tegelijk tapte hij onophoudelijk ongedurig met zijn voet op de grond. Stoorden hem de lovende woorden die over Delphine werden uitgesproken? Begrijpelijk. Al die lof irriteerde mij namelijk behoorlijk. Ik was al kriegel door de stampvolle aula. Zo idioot veel belangstellenden. Tja, wat wil je. Ze had een ziekelijke behoefte aan aandacht. Altijd en overal drong ze zich op de voorgrond. Wanneer haar naar mijn smaak extravagante make-up en kleding geen effect hadden, slaakte ze gilletsjes. Of ze lachte bulderend met haar doorrookte

stem. Op de huurdersbijeenkomsten van Het Nieuwland, ons appartementengebouw, wist ze het altijd wel zo te manoeuvreren dat er partijen ontstonden die elkaar uit nijdigheid nog dagenlang negeerden. Bij nader inzien waren dat meestentijds de mannen tegenover de vrouwen en omgekeerd.

Een vrouw die op jacht is naar een nieuwe liefde en zo'n type als die man ziet, heeft aan deze kenschets van Delphine voldoende aanknopingspunten om na afloop van de plechtigheid bij de koffie en sandwiches een praatje met hem aan te knopen. Maar ik ben verre van geïnteresseerd in een nieuwe man. Hoe verzorgd en beschaafd deze ook was. Bovendien is het me te ingewikkeld om te doen alsof ik Delphines eeuwige decolletés en belachelijk korte rokjes normaal vind. En het is nu eenmaal usance na afloop van de plechtigheid over het goede van een overledene te praten. Persoonlijk zou ik het neutraal hebben gehouden, dat ik zo af en toe bij haar over de vloer kwam. Dat is waar. Ik kom bij meer bewoners van ons gebouw over de vloer. Bij het collecteren bijvoorbeeld. En omdat ik voor een aantal alleenstaande dames probleempjes met lastige brieven of administratieve kwesties of hun tablet of computer oplos.

Ik zal het woord niet gauw in mijn mond nemen, maar het hoerige van Delphine stuit me tegen de borst. Haar uiterlijk bezorgde me een gevoel van afkeer. Het was allemaal té. Lange bungelende oorsieraden én speldjes met een zogenaamde parel in het haar én geblondeerd én kunstwimpers. Desondanks achtte ik het mijn plicht bij de plechtigheid aanwezig te zijn, want op de avond van de condoléance gaf ik in het buurthuis een introductie van mijn nieuwe kookcursus voor mannen.

Haastig, door laat ik zeggen, dat ongepaste gevoel van anderen vluchtte ik direct na de plechtigheid naar huis. Ik schaamde me dood. Ik had me nog wel voorgenomen een paar sandwiches gerookte zalm te eten. Die waren bij een eerdere

crematieplechtigheid bijzonder vers en smakelijk, met toefjes dille. Delphine schijnt trouwens opgebaard te hebben gelegen in die bijna doorschijnende zalmkleurige bloes die ze op de valreep van haar overlijden bij een webwinkel had besteld. De bloes die ze mij uit het vloeipapier liet halen nadat ik gehoor had gegeven aan haar vraag om afscheid te komen nemen.

Mevrouw Prins van de vijfde zou het woord ‘hoerige’ nooit over haar lippen krijgen, ze corrigeert zelfs platte uitspraak en foute grammatica. Maar mevrouw Prins van de derde, nieuwkomer in Het Nieuwland, houdt voet bij stuk dat Delphine absoluut nooit bij het toneel heeft gezeten, zoals beweerd wordt, maar als hoerenmadame haar kapitaal heeft vergaard. Deze mevrouw Prins komt, zoals vrijwel iedereen hier in de wijk, uit wat wij de oude stad noemen. Ze hoorde het van haar tante die bij de bakkerszaak werkte, schuin tegenover een pand met op het naambord naast de deur ‘Club Delphine’. Kijk, zo vaak hoor je zo’n naam niet.

Al met al kwam ik aangeslagen en met een holle maag thuis van de plechtigheid. Nog steeds met het beeld voor ogen van die keurig verzorgde man met zijn tappende voet. Nog steeds met dat gênante volle gevoel van anderen.

Ik snakke naar een croque monsieur. Voor geen prijs lunch ik na een crematie met een koude slappe boterham met kaas. Dat zegt mevrouw Prins van de derde te doen. Al bij onze allereerste ontmoeting bleek dat, toen ze een kant-en-klaarmaaltijd in haar supermarkttas liet zien. Want, beweerde ze, ze kon bij wijze van spreken nog geen aardappel gaar krijgen. Maar belangstelling voor mijn kookcursus voor vrouwen had ze allerminst.

Omdat de oven me te omslachtig was, bakte ik ‘m snel in de koekenpan. Wat ben ik aan het doen, schoot er ineens door mij heen. Bak ik een croque monsieur? Ja, verdraaid, ik bak een croque monsieur! Terwijl het bij mijn gehaaste aftocht naar huis

toch de gedachte aan een croque madame was die me het water in de mond deed lopen? Met zo'n heerlijke, uitlopende lauwarme dooier van het spiegelei. Ik moet dus met mijn gedachten elders het restje bechamelsaus van de bloemkool van gisteren zijn gaan opwarmen in de magnetron en Parmezaan zijn gaan raspen. Dat is raar. Net als de malende vraag die me twee nachten wakker hield hoe het toch mogelijk is dat mijn lichaam van slag raakt door een man op wie ik toevallig het zicht had. Van wie ik wil weten wie hij is, waar hij woont, wat hij doet en waarom hij naar de crematieplechtigheid van iemand als Delphine kwam.

Wíl weten? Móet weten. Alsof de antwoorden het unieke medicijn zullen zijn om weer normaal te kunnen worden.

2

Ik moet dit van me af schrijven, want het beeld van die man staat op mijn netvlies gebrand. Erover schrijven werkt, dat is bekend. Ik zie op tegen het verwoorden van de gênante details, maar het mag niet verder infiltreren in mijn dagelijks leven. Het moet afgelopen zijn. Ik moet er niets van hebben. Ik schaam mij erover. Ik wil niet afwachten of en tot het slijt. Iets in me zegt dat dat niet vanzelf over gaat. Ook een te grote eetlust vermindert niet vanzelf. Daar moet je iets aan doen. Het moet eerst goed tot je doordringen wat de consequenties zijn van een te hoge energieopname versus een te laag energieverbruik.

Ik sloeg met mijn vuist op tafel. Ik moest die magie ontkrachten. En wel door de feiten, de bron ervan, te leren kennen. Want wat was het nu exact bij die man? Vast iets banaals. Vast iets waar ik door het te overdrijven, door het belachelijk te maken, mijn neus voor zou kunnen ophalen. Iets zo vulgairs dat het als een natuurlijk tegengif werkt. En hoogstwaarschijnlijk zal de realiteit wel zijn, dat hij een totaal oninteressant medemens is. Een realiteit die als een antibioticum de ziekteverwekker om zeep helpt.

Overigens ben ik zeer goed op de hoogte van de huidige gangbare en aanvaarde ideeën over seks. Over wat allemaal normaal is, mag en moet kunnen. Het wordt gebracht als van levensbelang voor het ervaren van geluk. Daar snap ik niets van. In mijn hele leven

heb ik me nooit ongelukkig gevoeld, behalve in de periode na het plotselinge overlijden van mijn man. Er zijn duizenden dingen die bijdragen aan levensgeluk. Dus waarom zoveel aandacht voor dit onderwerp? We weten het toch intussen wel? Onlangs zei mijn schoonzuster Wies dat trouwens ook, naar aanleiding van een artikel in het landelijk dagblad dat wij nota bene lezen om het nieuws en de duiding ervan. Driekwart pagina over het recht van vrouwen op een orgasme. Met een kleurenillustratie van vrouwelijke genitaliën!

Voor Wies en mij was het een non issue, modern gezegd. Daarom herken ik mezelf nu dus absoluut niet.

Het is te gek voor woorden, en die zijn nu juist nodig om het van me af te schrijven. Het lijkt me wel noodzakelijk een en ander in een context te plaatsen. Daarin kunnen aanknopingspunten liggen naar iets waarvan ik me niet bewust ben.

Mochten die mijn familie betreffen of kennissen, werkzaamheden, uitstapjes en vakanties, dan moet dat maar. Dat mijn dagelijks leven qua context uit méér bestaat, komt alleen aan bod als ze relevant zijn voor deze idiote kwestie. Het wekelijkse gymnastiek uur, de behandelingen bij de schoonheidsspecialiste en pedicure, de keren dat ik naar de kapper ga of niet ter zake doende telefoontjes pleeg met Wies kunnen dan dus onbesproken blijven. Net als mijn medebewoners van Het Nieuwland, winkeliers, cursisten, computeren, wandelen in het nabije recreatiebos, het filmhuis, het mijmeren over onze vroegere vakanties in Engeland, het bekijken van reisprogramma's en het lezen van kranten en boeken.

Want dat is mijn leefwereld – die sinds de crematie van Delphine geregeld kantelt naar de wereld van lust, seks, liefde of hoe je het ook moet noemen. Terwijl mijn behoorlijk drukke leven me zo goed bevalt, onder meer door de regelmaat van het vaste ritme dat ik nog steeds aanhoud van de schooltijden en vakanties uit

mijn werkende jaren in het onderwijs. Door die structuur heb ik ruimte voor extra activiteiten als collecteren, medebewoonsters helpen met administratieve dingen of ze naar de huisarts of specialist brengen. Voor vergaderingen van huurders, de zogenaamde bewonersraad waar ik actief lid in ben.

Die structuur maakt het mogelijk zo nu en dan mensen uit te nodigen om te komen eten. Geen medebewoners overigens. De afspraak is hier dat we elkaar niet op de lip zitten. We willen niet dat het een soort van ouderenbastion wordt in wat officieel Résidence Het Nieuwland heet, wat we als bewonersraad een beetje té deftig vonden. Zo chic zijn we hier nu ook weer niet, dus is het woord Résidence niet op het naambord bij de entree gekomen.

Wat sla ik over als ik het heb over mijn normale leven? Ja, een dagje gezellig winkelen met een collegaatje van vroeger. Met haar babbelen over lijnen, want ik ben een beetje te mollig. Gelukkig niet zo erg als Wies, de zuster van mijn overleden man Gerard. De neiging tot overgewicht zit in hun familie. Ik kan een beetje te veel genieten van eten. Proeven hoor je eigenlijk te zeggen. Goed proeven, met gesloten ogen, naar zout, zoet, zuur, bitter en de vijfde smaak, umami. Ik drink bovendien graag goede wijn, sowieso elke avond voor het slapengaan.

Een leven naar volle tevredenheid, met fijne herinneringen aan mijn man. Die overigens niet aan de computer wilde, een geschilpunt toen ik er anders over ging denken. We moesten uiteindelijk natuurlijk wel, maar ik was degene die er een aanschafte van mijn pensioen en les nam. Ik zocht vaak voor Gerard naar informatie die hij nodig had en waar hij dan vervolgens vraagtekens bij plaatste, en ik nam ook het internetbankieren en e-mailen voor mijn rekening. Toen er laptops kwamen, wilde ik dat bakbeest van een beeldscherm niet meer in de woonkamer. Maar het had veel geld gekost, werkte goed en ik had ook al een

smartphone aangeschaft. Zo modern dat alles meteen vervangen moet worden door iets wat nieuwer is, ben ik nu ook weer niet. Mijn generatie is zo niet opgevoed. Genieten deed je bescheiden, van het kleine. Van lekker eten, een mooi reisje en cultuur. Een verzorgd uiterlijk was belangrijker dan luxueuze kleding of met de mode meegaan. Uitgaan betekende een dansavond. Van hedonisme hadden we nooit gehoord en het woord genot had een negatieve klank. Er is zoveel waarvan we kunnen genieten zonder te overdrijven. Niet dat geëxalteerde, hysterische. Soit.

Ik kan nu wel beweren dat ik me verheven voel boven zo'n type als Delphine, maar als mens ben je niet erg verheven als je gluurft. Als je dat vergoelijkt met de opmerking dat zo'n vrouw het ernaar maakt als ze haar overgordijnen niet sluit. En dat je er nu eenmaal pal op kijkt vanuit je lievelingsstoel in de hoek van het opengeschoven gordijn. Tenminste, wanneer de jaloezie is opgetrokken. Wat vaak zo is. Tegen het stof. Die kunststofdingen hangen zo aan, houd ik mezelf altijd voor.

Dat gluren absoluut ongepast is, strookt met mijn morele standaard. Mijn nieuwsgierigheid is fout en gênant. Daarom moffel ik, als er beneden in de entree op mijn bel gedrukt wordt, zo snel als ik kan mijn toneelkijkertje weg achter de boeken in de kast. Ik doe alsof ik iets op de computer aan het opzoeken ben als een medebewoonster bij mijn huisdeur aanbelt en verklaar dat ik daardoor niet zo snel open kon doen.

Wat mijn geweten sust is dat het uitzicht verder zo saai is. Alleen dat kale plantsoen, alleen die lucht, alleen dat handjevol meeuwen of kraaien en die paar boomtakken. Dat slaat natuurlijk nergens op. Alsof een appartementengebouw van vijf verdiepingen an sich zo boeiend is met z'n ramen en wasgoed op de terrassen. Inderdaad het zijn terrassen, geen balkons, ze verspringen per verdieping en door de open carrévorm van het gebouw is haar terras recht tegenover dat van mij.